

Barn- och utbildningsnämnden

Sivert Åkerljung (Kd)
Ordförande barn- och utbildningsnämnden
Sivert.akerljung@politik.ekero.se

Motion utveckla öppna förskolan

Dnr BUN24/31

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anse första att-satsen besvarad, samt att den andra att-satsen ska avslås.

Politikens motivering

Vi delar motionärens syn på Öppna förskolan som en viktig plats för att ge stöd till föräldrar, och ser att den utgör ett viktigt komplement till förskola och pedagogisk omsorg. Som framgår av förvaltningens redogörelse bedrivs redan såväl omfattande samverkan med andra verksamheter, som ett löpande utvecklingsarbete. När det gäller förslaget att göra verksamheten ambulerande tror vi att det finns bättre sätt att utveckla verksamheten, inte minst mot bakgrund av de risker och utmaningar som beskrivits.

Beslutsunderlag

Motionssvar – Motion att utveckla öppna förskolan, 2024-09-12
Motion – Motion att utveckla öppna förskolan (M)

Beslutet expedieras till

Kommunfullmäktige

Sivert Åkerljung (Kd)
Ordförande barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden

Förvaltningens motionssvarsunderlag

Motionen innehåller två förslag om att utveckla öppna förskolans uppdrag i Ekerö kommun. Det ena förslaget är att uppdra åt barn- och utbildningsförvaltningen att tillsammans med kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen utveckla öppna förskolans uppdrag. Det andra att dessa tre förvaltningar tar fram ett förslag på en mer ambulerande verksamhet som kan bidra till närhet för fler, ökad kvalitet och klok ekonomisk hushållning.

Generellt om öppna förskolan

Öppen förskolan är en verksamhet som kommunen får anordna som komplement till förskola och pedagogisk omsorg. Det är ingen obligatorisk verksamhet som kommunen är skyldig att anordna. Den öppna förskolan ska erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de till barnen medföljande vuxna samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap och samtidigt ge föräldrar stöd i föräldrarollen.

Öppna förskolan i Ekerö kommun

Öppna förskolan i Ekerö har för närvarande fyra anställda pedagoger. En förskollärare på 80 procent två förskollärare på vardera 75 procent och en barnskötare på 50 procent. Samtliga har lång erfarenhet av arbete inom förskolan och har således både utbildning och erfarenhet för att säkerställa att en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.

Öppna förskolan är en mötesplats för föräldrar och barn (0–5 år) vilka inte är inskrivna i förskolan. Under vårterminen 2024 hade öppna förskolan 1 700 barnbesök, av dessa var 89 barn mellan 2–5 år. Den absoluta majoriteten av barn som besöker verksamheten är således barn under 2 år. Någon registrering av enskilda individer sker inte. Det kan därför vara barn som besökt öppna förskolan endast en gång eller många gånger under terminen. Det finns cirka 60 barn i Ekerö kommun mellan 2–5 år som inte är inskrivna i förskola. Av dessa befinner sig cirka 30 barn utomlands. I snitt är det 15 barnbesök i månaden när det gäller denna åldersgrupp.

Besökarna erbjuds pedagogisk gruppverksamhet och lärande möten ledda av pedagoger. Verksamheten sker i en trygg lärmiljö där lek, skapande, sång och samtal blandas. En viktig funktion för den pedagogiska verksamheten är att främja samspelet mellan barn och förälder. Öppna förskolans lokaler är inredda och utrustade för att såväl skapa lust till lek och utforskande. På öppna förskolan har alla personer möjlighet att delta och känna tillhörighet, oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell identitet, etnicitet, ålder, religiös tillhörighet och funktionalitet. Verksamheten är konfessionsfri och är HBTQI-certifierad.

Ekerö familjecentrals funktion

Med familjecentral menas en samlokalisering av mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med förebyggande verksamhet. Familjecentralen är en hälsofrämjande och generell, tidigt förebyggande och stödjande verksamhet. Det innebär att familjecentralen kan fungera som en ingång för att nå alla föräldrar och samtidigt erbjuda kompletterande stödinsatser för föräldrar som är i behov av det. Familjecentralen är således en arena där kommuner och regioner genomför gemensamma tidiga insatser.

Ekerö familjecentral består av Mälaröarnas barnhälsovård (BHV), BB Stockholm Family (BMM), öppna förskolorna i Ekerö centrum och Stenhamra samt familjestödjare från socialtjänstens öppenvård/Ekerö kommun. I den öppna förskolans verksamhet deltar familjecentralens andra aktörer regelbundet vilket innebär att familjecentralens fyra delar kan möta familjen under längre stunder. Det förenklar möjligheten att skapa goda relationer samt att uppmärksamma familjens behov och eventuella risker.

Familjecentralen ska i samverkan stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer genom att bland annat erbjuda lättillgängligt stöd, stärka samspelet och en god relation mellan barn och förälder, stärka familjernas sociala nätverk. Därutöver ska familjecentralen bidra till att stärka integration, barns språkutveckling och ett jämställt föräldraskap samt uppmärksamma barn och familjer där tecken finns på avvikande utveckling.

Generellt föräldraskapsstöd

BHV och öppna förskolan i samverkan erbjuder idag generellt föräldraskapsstöd (föräldragrupper) för förstagångsföräldrar med syfte att träffa andra nyblivna föräldrar. Även flergångsföräldrar erbjuds föräldragrupper. Föräldraskapsstödet utgår från vägledande samspel (ICDP)¹, som är ett relationsorienterat och empatibaserat program. Syftet med programmet är att omsorgspersoner ska få en ökad lyhördhet för barns känslomässiga behov. Föräldraskapsstödet sker även i samverkan med andra aktörer som tex familjestödjare från socialtjänstens råd och stöd, BMM samt Folkvandvården.

Familjestöd från socialtjänstens öppenvård

Familjestödjaren erbjuder familjestöd i första hand genom samtal upp till fem gånger och familjestödjaren finns tillgänglig i öppna förskolans verksamhet. Utöver föräldra- och familjesamtal erbjuds samspeletsstöd i form av Marte-meo. Familjestödjaren håller, tillsammans med en medarbetare från socialtjänstens öppenvård, i utbildningen Föräldraskap i Sverige (FÖS) för utlandsfödda föräldrar.

Samverkan inom Familjecentralen 2023

I Familjecentralens verksamhetsuppföljning för 2023 går att ta del av följande resultat:

¹ International Child Development Programme

- Öppna förskolan har tillsammans med BHV haft åtta föräldragrupper för förstagångsföräldrar och sex föräldragrupper för flergångsföräldrar samt två babymassagegrupper.
- Familjestödjaren har vid behov deltagit på hembesök tillsammans med BHV samt varit med i fyra föräldragrupper för förstagångsföräldrar i samverkan med BHV och öppna förskolan.
- Familjestödjaren har i samarbete med en medarbetare på socialtjänstens öppenvård haft tre grupper i Föräldraskap i Sverige (FöS) samt en specialanpassad FöS-utbildning vid tre tillfällen för en enskild familj.
- Familjestödjaren har tagit emot 34 familjer för råd och stöd.

Familjecentralens externa samverkan 2023

- Tvärprofessionellt samverkansteam (Famsam): BHV, BMM, föräldrarådgivare tillsammans med vuxenpsykiatri och socialtjänst samt Malinamottagningen som samverkar med inriktning mot psykiskt sköra föräldrar. Famsam har haft sex möten under året.
- Samverkan kring nyanlända: nätverk kring barn och ungdomar. Föräldrastödjare, verksamhetsansvarig BHV och två pedagoger från öppna förskolan medverkar tillsammans med många andra verksamheter (såsom mottagningsteamet, svenska kyrkan, socialtjänsten, fritidsverksamheten) i Ekerö kommun som träffar nyanlända.
- Samverkan med Ekerö bibliotek. Alla nyfödda barn får en gåvobok från biblioteket. Barnbibliotekarie från kommunens bibliotek kommer regelbundet till öppna förskolan för att prata om läsningens betydelse, läsa saga samt tipsa om böcker för de yngsta. Under 2023 har barnbibliotekarien besökt öppna förskolan vid 11 tillfällen.
- Samverkan med Folktandvården. En tandsköterska träffar de föräldrar som väljer att delta i föräldragrupper för förstagångsföräldrar. Under 2023 blev det sex informationsträffar.
- ÖF har haft ett möte med alla utvecklingsledare i Ekerö kommuns förskolor för att få en samsyn kring varandras verksamheter samt vad som kan vara bra att tänka på inför inskolning på förskola.

Barn- och utbildningsförvaltningen ser positivt på möjligheten att utveckla öppna förskolans verksamhet och att göra det i nära samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen, socialtjänsten samt övriga aktörer. Som framgår ovan finns redan idag ett väl utvecklat samarbete i en verksamhet som fungerar väl. Att erbjuda en god verksamhet är något som öppna förskolan arbetat med i många år, t.ex. genom ett systematiskt kvalitetsarbete, men som självklart hela tiden kan utvecklas. Utökade samarbeten med de olika aktörerna kan förstås bidra till nya inslag i verksamheten. Samtidigt är en majoritet av de barn som besöker öppna förskolan yngre än 2 år. Och av de 60 barn mellan 2-5 år som inte är inskrivna i förskolan i Ekerö kommun befinner sig endast hälften i Sverige. Det betyder att en möjlig målgrupp för t.ex. fler kulturinsatser genom öppna förskolan i samverkan med kulturförvaltningen är liten. Ökade kulturinsatser för barn är mycket positivt men bör kanske istället riktas till förskolan där många fler barn kan nås.

Öppna förskolan är idag lokaliserad till kommunens två tätorter, Ekerö centrum och Stenhamra centrum. Det innebär en kort väg för de flesta men en del behöver också ta sig en längre väg. Förvaltningen ser dock vissa svårigheter med att bedriva en ambulerande öppen förskola med samma höga kvalitet. Verksamheten riskerar då bedrivas i tillfälliga lokaler som inte är anpassade utifrån målgruppen och dess verksamhet. Deltagandet riskerar också att bli begränsat. Visserligen kan det komma att gynna de familjer som bor längre ut på öarna men samtidigt kommer möjligen familjerna i tätorten att avstå. Det finns även ett gott komplement till den kommunala verksamheten genom kyrkans öppna förskola som bedrivs på några ställen i kommunen. Det är förvaltningens bedömning att öppna förskolan inte bör vara ambulerande för att bibehålla kvalitén samtidigt som det är av vikt att den kommunala verksamheten fortsatt är konfessionsfri.

Elin Elfqvist
Chef barn- och utbildningsförvaltningen

Gabriella Borg
Chef Central elevhälsa